

Xander Noë: Literatuur uit het antiquariaat

Met een lijstje boeken in de hand, struin ik de antiquariaten in de stad af, op zoek naar titels van de literatuurlijst. Ik raak steeds weer gefascineerd door de grote hoeveelheid boeken, de oude lucht en de geruwde pagina's. De winst van een dag zoeken breng ik tevreden naar de bibliotheek. Van elke titel willen we vijf exemplaren hebben zodat we enigszins kunnen voldoen aan de vraag. Ongeveer driehonderd HAVO-5 leerlingen zullen volgend schooljaar weer een keuze moeten maken uit de verplichte lijst.

Sinds vorig jaar hebben we de literatuurgeschiedenis thematisch geordend. Bij elk onderwerp moeten de leerlingen één titel kiezen. In het totaal krijgen zij twintig titels. Wij overleggen zorgvuldig welke boeken wij kiezen. Op grond van de (lees)ervaringen verandert de lijst dit jaar een beetje. Enkele titels zijn verdwenen, er zijn nieuwe toegevoegd en voor elk thema is er één boek bijgekomen. Pragmatische redenen spelen zeker mee: niet alles veranderen om de hoeveelheid werk beperkt te houden.

De onvrede met de gang van zaken met de toenmalige regeling en de CVEN-voorstellen hebben ertoe geleid dat wij de 'lijstproblematiek' hebben aangepakt. Tot vorig jaar moesten de leerlingen in het totaal 25 boeken lezen verdeeld over de laatste twee klassen. De boeken werden in twee mondelingen bevroegd. De literatuurgeschiedenis werd apart getoetst in een schriftelijk werk. De leerlingen konden vrijwel alles kiezen wat zij wilden, er waren nauwelijks beperkingen. In de loop van de tijd daalde echter het niveau van de leeslijsten. In de voorlopige voorstellen van de CVEN was sprake van een verplichte literatuurlijst. Om de waarschijnlijke overgang enigszins te ver-

zachten en de leerlingen toch te dwingen boeken 'met enige kwaliteit' te lezen hebben wij een 'nieuw' systeem bedacht. In HAVO-4 lezen de leerlingen 12 boeken. Zes komen van een verplichte lijst, 6 titels zijn vrij. De verplichte lijst is een reeks boeken waarvan de docent Nederlands denkt dat leerlingen deze wel mooi vinden, maar die niet zo voor de hand liggend is. Bij deze boeken maken de leerlingen zes verwerkingsopdrachten. In het begin van het examenjaar leggen de leerlingen een mondelinge toets af. In HAVO-5 lezen zij vijf werken bij vijf thema's uit de (literatuur)geschiedenis die uiteindelijk schriftelijk getoetst worden. Hierdoor is tegelijkertijd het probleem opgelost dat voor sommige leerlingen twee keer een mondeling een onoverkomelijk probleem is.

De leerlingen zijn niet enthousiast. Het veranderde systeem heeft er niet toe geleid dat de leerlingen met meer plezier zijn gaan lezen. Het betekent echter ook geen achteruitgang. De 'vrije' lijst leverde evenveel tegenzin op. Schriftelijk tentamineren is wat objectiever, maar heeft als nadeel dat er vaak cognitieve of 'weet'-vragen verschijnen en de leeservaring van de leerlingen achterwege blijft.

De gemiddelde cijfers zijn gelijk gebleven. Scoorden de leerlingen in voorafgaande jaren redelijk goed bij de mondelinge toetsen, de schriftelijke toets literatuurgeschiedenis werd altijd er slecht gemaakt. Nu wordt de schriftelijke toets redelijk gemaakt.

Positief is zonder meer de samenhang die er is tussen het thema en de boeken. Leerlingen zijn vaak actief bezig om de theorie toe te passen op de boeken. In de laatste weken voor het schoolonderzoek praten zij in groepjes over de gelezen werken en gaan ze na of zij begrijpen waarom een bepaald boek bij een thema hoort.

Dwaal ik weer tussen de duizenden titels, denk ik aan alles wat ik nog lezen wil, dan vraag ik me af of er een manier is om 'literatuur' over te brengen. Een enkeling wordt geraakt, zoekt zijn of haar weg, maar het gros blijft onbewogen. Wellicht is er geen weg. Maar hoe belangrijk literatuur ook voor mij is, het blijft een klein onderdeel van het schoolvak Nederlands. Het is leren accepteren dat wat voor jou iets wezenlijks is, voor een ander niets betekent.